

Likvärdighet i fritidshemmet:

Förslag till ett 4-årigt projekt i Enköpings kommun där alla elever ges möjlighet att delta oavsett hemförhållanden.

Innehåll

1	Inledning.....	3
1.1	Introduktion.....	3
1.2	Syfte	4
1.3	Målformulering	4
2	Bakgrund	4
2.1	Läroplansuppdraget för fritidshem.....	4
2.2	Definiering av vem som ska beviljas fritidsplats.....	4
2.3	Kunskapsläge	5
2.4	Nuläge i Enköpings kommun	5
2.5	Skillnader i deltagande på fritidshem kopplat till elevers resultat	7
3	Projektförslag.....	8
4	Konsekvensbeskrivningar	8
4.1	Personella resurser och kompetensutveckling.....	8
4.2	Ekonomiska resurser.....	8
4.3	Juridiska förutsättningar	9
4.4	Tidsåtgång och startdatum.....	10
4.5	Utmaningar inför genomförande	10
4.6	Konsekvenser om projektet inte antas	11
5	Referenser	12
6	Bilagor.....	13

1 Inledning

1.1 Introduktion

Denna PM kommer att utreda och utarbeta ett förslag till 4-årigt projekt där barn till föräldralediga och arbetssökande vårdnadshavare, från förskoleklass till och med årskurs 3, erbjuds avgiftsfri fritidshemsverksamhet med god kvalitet för ett lärande hela dagen i Enköpings kommun.

Skolchefens uppdrag enligt skollagen är "biträda huvudmannen med att tillse att de föreskrifter som gäller för huvudmannen följs i huvudmannens verksamhet inom skolväsendet" (Skollagen 2 kap. 8a §, Lag 2018:608). I propositionen bakom lagförslaget poängteras även att skolchefen ska försöka åtgärda de aktuella bristerna "inom ramen för sina befogenheter" (Prop 2017/18:182 s. 39.) vilket är grunden för detta initiativ för att förstärka likvärdigheten för elever från förskoleklass till och med årskurs 3 och deras rätt till deltagande på fritidshem. Detta förslag ligger inom just den "ramen" och påvisar en stor brist i dagens upplägg kring likvärdighet för alla elever i grundskolan.

Grunden till förslaget har vuxit fram under en längre tid i förvaltningen då en gemensam förståelse kring att det som idag är utgångspunkter faktiskt inte ser till barnets bästa och leder inte till lika förutsättningar för barnen i kommunen. Det upplägg som Enköpings kommun, liksom de flesta andra kommuner, har idag gällande fritidshemmens verksamhet visar stor brist kring likvärdighet för våra elever i grundskolan. Det systematiska kvalitetsarbetets analyser ringar också in denna problematik. När sedan Bornemarks (2023) resonemang kring "det professionella omdömet" adderas till tankarna, blev det självklart att våga skissa på det här förslaget.

Följande utgångspunkter baseras på projektförslaget till på:

- Fritidshem ska komplettera utbildningen i förskoleklass och grundskolan, stimulera elevernas utveckling och lärande, erbjuda en meningsfull fritid och rekreation samt främja allsidiga kontakter och social gemenskap. Utbildningen ska utgå från en helhetssyn på eleven och elevens behov. (Skollagen 14 kap. 2 §)
- Idag erbjuds fritidshem för elever vars vårdnadshavare förvärvsarbetar eller studerar, men inte om de är arbetssökande eller föräldralediga.
- En statlig utredning (SOU 2022:61) konstaterar att de grupper som hade kunnat gynnas mest av fritidsverksamhet riskerar att inte få tillgång till den. Barn som inte har tillgång till fritidshem har även lägre tillgång till fritidsaktiviteter i övrigt och är överrepresenterade i socioekonomiskt svagare grupper. Elever i socioekonomiskt svagare grupper har sämre studieresultat, hälsa och är överrepresenterade när det gäller framtida problem som kriminalitet.
- Enköping kommun vill vidareutveckla kopplingen mellan den undervisning som bedrivs under skoldagen och den som bedrivs på fritidshemmet, skapa ett lärande som sker under hela dagen och fördjupa samarbetet mellan fritidshem och skola. Detta riskerar att missgynna de grupper som inte har tillgång till fritidshemsverksamheten.
- Att erbjuda fritidsverksamhet till alla barn är en viktig kompensatorisk insats och viktigt för att uppnå utbildningsnämndens mål om "ökad framtidstro hos barn och

unga". Fritidsverksamhet på eftermiddagar efter skoltid bör erbjudas kostnadsfritt för målgruppen.

1.2 Syfte

Syftet med projektet är att öka likvärdigheten, stärka fritidshemmets kompletterande uppdrag och främja alla elevers möjlighet till utveckling och lärande på mer likvärdiga villkor.

1.3 Målformulering

Likvärdighet innebär att alla barn får adekvata förutsättningar i sin skolgång. Det innebär att undervisningen ska anpassas utifrån barn och ungas förutsättningar och behov (Skolverket, 2024). Att ges möjlighet att delta i fritidshemmets undervisning, oavsett vårdnadshavarnas situation är av yttersta vikt, på så sätt att fritidshemmet är en arena där eleven möjliggörs såväl socialt som kunskapsmässigt lärande. Målet med projektet är att likvärdiga förutsättningar ska råda inom kommunen för alla barn i kommunalt fritidshem. En koppling till Utbildningsnämnden mål om ökad framtidstro hos barn och unga ökar vikten av projektets genomförande. (se bilaga 2)

Projektet kommer att följa barnens kunskapsutveckling via invärdet för Bornholmsmodellen i förskoleklass, resultat på det obligatoriska bedömningsstödet i årskurs 1 och på de nationella proven i årskurs 3 på respektive enhet och på aggregerad förvaltningsnivå. På sikt är förhoppningen att effekten av projektet ska leda till att behörigheten till ett nationellt program på gymnasieskolan ska öka, men dessa elever kommer inte att vara framme vid den mätpunkten på många år ännu.

2 Bakgrund

2.1 Läroplansuppdraget för fritidshem

Av Läroplanens 262 sidor ägnas fyra sidor till fritidshemmet, del 4 (Skolverket, 2024). Uppdraget som ges till fritidshemmet kopplas tydligt till kapitel 1 och 2, vilket synliggörs i formuleringen "begreppet undervisning ska ges en vid tolkning i fritidshemmet där omsorg, utveckling och lärande utgör en helhet" (s, 25). Med detta menas också att fritidshemmets undervisning kan bidra med ett annat slags lärande än det som erbjuds under den obligatoriska skoldagen. På fritidshemmet handlar undervisningen i större utsträckning om att lärande ska vara situationsstyrt och upplevelsebaserat samt utgår från elevernas intressen, initiativ och behov. Vidare lyfts att undervisningen i fritidshemmet ska komplettera förskoleklassen och skolan, och denna skrivning blir extra viktig för det föreslagna projektet (Skolverket, 2024). Att, som idag, exkludera två elevgrupper på grund av vårdnadshavarnas situation motverkar syftet med fritidshem och kan därmed bidra negativt till en likvärdig utbildning.

2.2 Definiering av vem som ska beviljas fritidsplats

I skollagen framgår att plats på fritidshem ska erbjudas en elev i "den omfattning som behövs med hänsyn till föräldrarnas förvärsarbete eller studier, eller om eleven har ett eget behov på grund av familjens situation i övrigt." (14 kap. 5§). Den första delen av skrivningen förutsätter arbete eller

studier och kommer med en avgift för den deltagande eleven. Undantag kan göras i och med skrivning två (bakgrund och beskrivning i prop 2009/10:165). Detta betyder att kommunen idag redan gör undantag och beviljar elever plats på fritidshem utifrån behov, men dessa undantag är då avgiftsbelagda. Att bevilja enskilda beslut för alla elever till arbetssökande/föräldralediga är inte rimligt och det finns en risk då dessa är kopplade till en avgift per månad, inte är aktuellt för denna grupp.

2.3 Kunskapsläge

Sammanfattande punkter har sammanställts utifrån en kunskapskartläggning som genomfördes inom ramen för utredningen *Allmänt fritidshem och elevers tillgång till utveckling, lärande och en meningsfull fritid (SOU 2022:61)*:

- Forskning inom området fritidshemmets påverkan på elever och deras kunskapsutveckling är limiterad.
- Forskning visar samtidigt att elevens tillvaro och tid utanför skolan har stor betydelse både för elevens skolresultat, hälsa och framtida livschanser. Exempelvis finns positivt effekter av tillgång till organiserade fritidsaktiviteter på såväl barns hälsa, välmående liksom på deras utveckling och lärande.
- Socioekonomiska faktorer har en stor betydelse för elevens möjligheter till hälsa, lärande och utveckling. Nuvarande system för fritidshem menar utredningen riskerar att förstärka dessa skillnader.

2.4 Nuläge i Enköpings kommun

Följande information är framtagen av utbildningsförvaltningen i det Systematiska kvalitetsarbetet och finns som underlag i Kvalitetsrapporterna. Samtliga siffror är avstämde i december 2024 via verktyget EdLevo. Iakttagelser från enheterna gällande fritidsverksamheten har framkommit i enheternas Kvalitetsrapport 2, 2024:

- Ett nära samarbete mellan fritidshem och skola lyfts fram som en framgångsfaktor i kvalitetsrapporterna. Verksamheterna värdesätter det lärande och den utveckling som sker hos eleverna även utanför det traditionella klassrummet, vilket fritidshemmet möjliggör. Särskilt lyfts elevens utveckling genom rörelse, lek, socialt samspel samt möjlighet att testa olika fritidsaktiviteter. (Vikten av denna utbildningsdel framhålls tydligt av Strannegård (2023). Vidare beskriver Wallin (2022) betydelsen av att elever får möta matematik i andra sammanhang än i matematikklassrummet. Att exempelvis delta i spel och lekar på fritidshemmet som inkluderar problemlösning, byggande eller skapande, kan påverka elevers matematiska självkänsla i positiv riktning och möjliggöra för dem att i framtiden vilja och våga ingå i matematiska sammanhang.
- Det finns ett stort fokus på utveckling av arbetssätt för att möjliggöra ett mer integrerat samarbete mellan fritidshem och skola. En särskild situation som många verksamheter lyfter fram är samarbetet under skoldagens raster.
- Flera verksamheter lyfter problem med jämlikhet i att inte alla elever får ta del av verksamheten.

- Problem med stor personalomsättning, svårigheter med bemanning och låg andel utbildade grundlärare med inriktning mot fritidshem, beskrivs som en utmaning på flera skolor.

Från förskoleklass till årskurs 3 är 77% av barnen på kommunala grundskolor inskrivna på fritidshemmet, vilket motsvarar ca 1800 barn. Variationen på deltagande mellan enheterna är mellan 56% till 89%. I årskurserna 4-6 är 20% av barnen på kommunala skolor inskrivna på fritidshemmet, vilket motsvarar ca 300 barn. Variationen mellan enheterna för eleverna på mellanstadiet är från 6% till 33%.

Eftersom förslaget riktar sig till barnen i förskoleklass till årskurs 3, visas nedan en fördelning per grundskola för dessa åldrar:

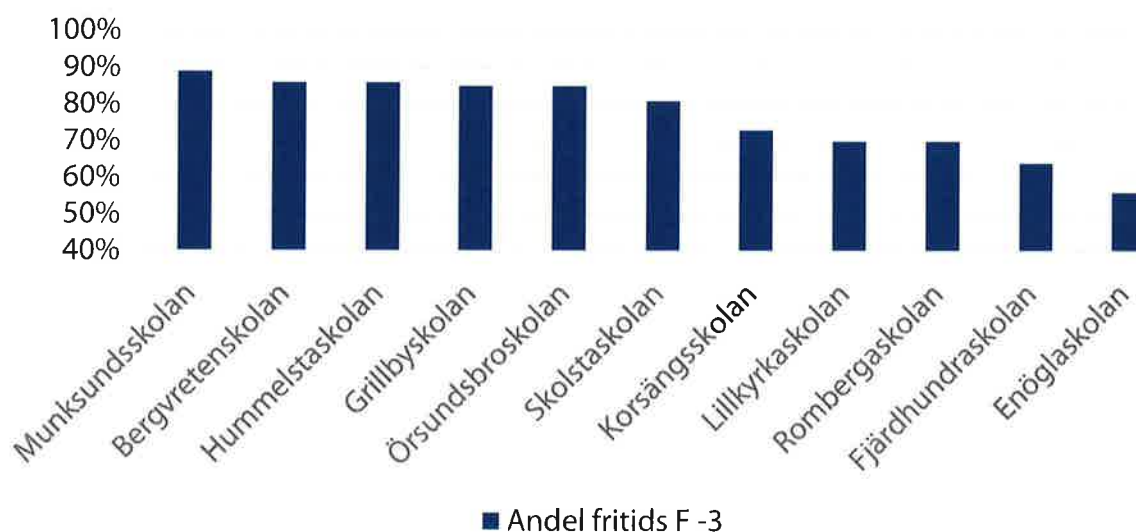

Diagram 1 visar andel inskrivna elever på fritidshem per enhet.

Noterbart med denna översikt är att de barn som befinner sig i socioekonomiskt mest utsatta områden har lägst andel deltagande på fritidshemmet: Rombergaskolan och Enöglaskolan. I dessa områden finns också ett lägre deltagande i föreningslivet, vilket medför en ökad risk av utanförskap. (Läs gärna Olle Bengtssons magisteruppsats "Föreningsidrottens preventiva påverkan - En kvalitativ studie om föreningsidrottens preventiva påverkan på ungdomar i riskzon" för ett beskrivande perspektiv i frågan)

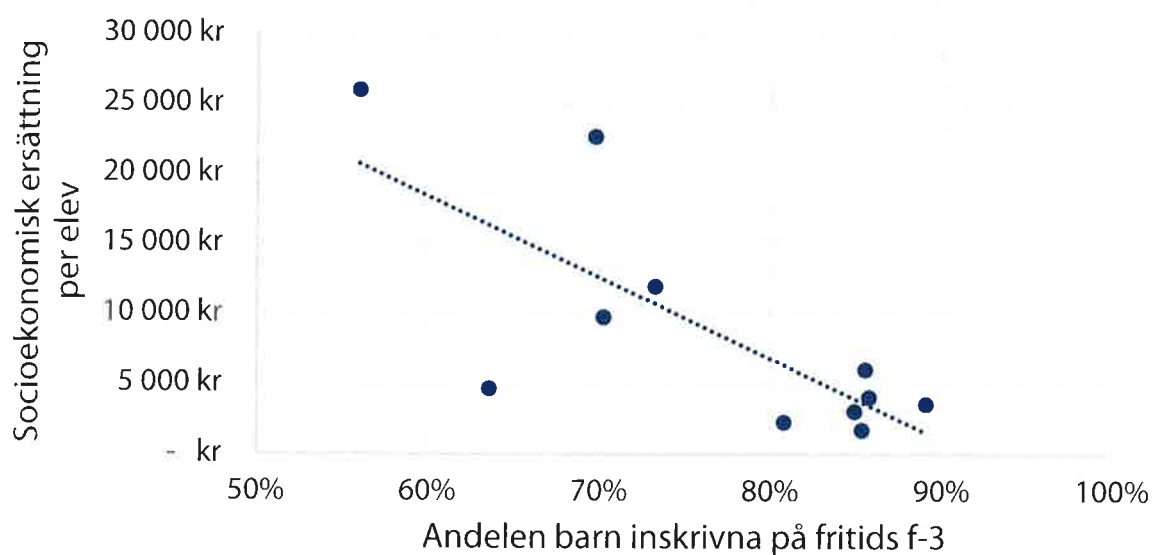

Diagram 2 synliggör att varje punkt motsvarar en kommunal grundskola

I diagram 2 synliggörs en tydlig korrelation mellan socioekonomi och andelen barn i fritidshem.

Båda diagrammen som visas ovan tyder på att det som erbjuds i kommunen idag inte främjar likvärdigheten för eleverna utan snarare bidrar till en högre grad av ojämlikhet och även med risk för ett ökande utanförskap.

2.5 Skillnader i deltagande på fritidshem kopplat till elevers resultat

Det finns även en tydlig korrelation mellan studieresultat och andelen barn i fritidshem:

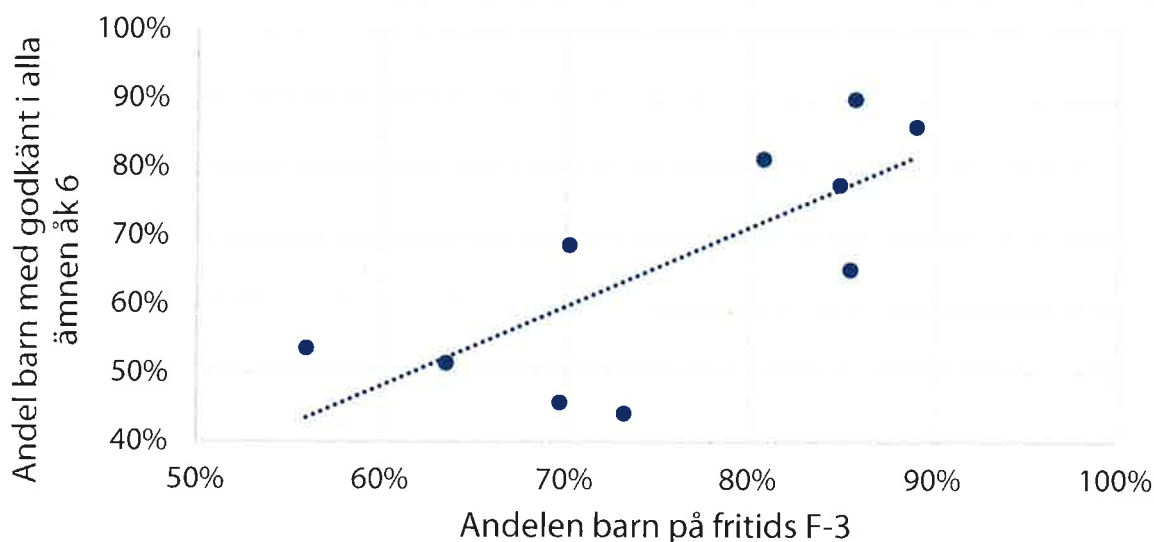

Diagram 3 synliggör att varje punkt motsvarar en kommunal grundskola

Så som fritidshemmet i dag är uppbyggt, missgynnas ett stort antal barn och detta riskerar att få stora konsekvenser på elevernas resultat. Att skolan är en skyddsfaktor mot utanförskap är tydligt påvisat i en mängd forskning (den senaste i raden väntar nu förvaltningen med spänning på att ta del av: (Jfr Nordheden och S. Pihlgren, 2025) och här är behörigheten till gymnasieskolan av största vikt. När eleverna ges olika förutsättningar att nå målen saknas likvärdighet i systemet.

3 Projektförslag

Förslaget innehåller två delar att ta ställning till för Utbildningsnämnden i ett första steg och sedan involveras kommunfullmäktige i steg två, eftersom utökad budgetram kommer att vara en förutsättning för genomförande:

1. **Tillgång till fritidshem för alla elever**, även barn till föräldrar som är arbetssökande eller föräldralediga, en **begränsad tid** efter skoldagens slut exempelvis fram till klockan 16 eller 2 timmar per dag. (Inte under lov)
2. **Avgiftsfritt** för:
 - a) alla barn som går på fritidshem under ovan begränsade tid.
 - b) endast barn till föräldralediga/arbetslösa som går på fritidshem under ovan tid.

4 Konsekvensbeskrivningar

4.1 Personella resurser och kompetensutveckling

Redan idag är det svårt att hitta rätt utbildad personal till kommunens fritidshem. HR-avdelningen är vidtalad och filar just nu på möjliga scenarios till kompetensutveckling i form av snabbspår med hjälp av både folkhögskolor och universitet. Om kommunen på sikt behöver ställa om medarbetare från förskolan till följd av minskat barnunderlag, hur skulle detta kunna hjälpa den här satsningen? Omställningsfonden kan vara en väg framåt och tas med som en ytterligare möjlighet.

Förvaltningen har för avsikt att satsa på två förstelärare i fritidshem med huvudansvar för projektet och dessa ska vara placerade på de två enheter som kommer att få den största tillströmningen av elever. Detta visar sig vara en gråzon, då det inte tydligt anges i Stadsbidraget för karriärtjänster om lärare i fritidshem ingår i bidraget eller ej ([Statsbidrag för karriärtjänster 2024/25 - Skolverket](#)). Frågan är ställd till Skolverket och även till SKR. För tillfället är förvaltningens tolkning att det är möjligt att fördela bidraget även till fritidshem.

Förvaltningen har förmånen att ha tillgång till lektor som har stor kunskap genom sin forskning angående fritidshemmet och dess uppdrag. Denna funktion kommer att vara en tillgång i projektet kopplat till hens forskning och beprövad erfarenhet och är redan inspelad.

4.2 Ekonomiska resurser

För att kunna uppskatta kostnaderna för förslaget har tre olika scenarios beräknats. Detta eftersom ingen i dagsläget vet hur många familjer som kommer att skriva in sina barn. Antagandet utgår

ifrån att dagens siffra för inskrivna elever på fritidshemmet i de kommunal grundskolorna 77% av alla barn i åldersgruppen fsk – åk 3.

Antaganden:

1. Kostnader till följd av ökning av antalet barn på fritidshem. (Fler barn som får grundbeloppet per år för fritidshem. Grundbeloppet är olika stort beroende på ålder så här har en sammanvägning använts.)

Ökning av sammanlagda andelen inskrivna barn från 77 % till:	Procentuell ökning av antalet barn mot idag	Kostnad till följd av fler utbetalade grundbelopp (30 tkr/elev/år)
85% (+ ca 200 elever)	+ 11 %	5,9 mkr
90% (+ ca 300 elever)	+ 17 %	8,8 mkr
95% (+ ca 400 elever)	+ 22 %	12,2 mkr

2. Kostnader för centrala kompetensutvecklingsinsatser, implementeringsinsatser (ex. uppdatering av policydokument m.m.) samt kostnader för forskning/utvärderingsinsatser. Uppskattad kostnad efter samråd med HR, kommunikationsavdelning och Stöd- och utvecklingsavdelningen beräknas till ca 1 mnkr för 4-årsperioden.

En utmaning i att försöka beräkna framtida deltagande är att ingen vet hur erbjudandet kommer att tas emot. Stämmer de antaganden som görs inledningsvis? I slutet av projektets första år behövs därför en avstämning kring antalet inskrivna barn ske, för att eventuellt kunna justera budgetramen utefter faktiskt antal deltagande barn och sedan behöver denna avstämning ske i samband med budgetårets verksamhetsanalys.

4.3 Juridiska förutsättningar

Nedan redovisas olika juridiska aspekter på frågeställningen.

Frågeställning	Relevant bestämmelse	Slutsatser
Får kommunen erbjuda fritidshem till föräldralediga och arbetssökande?	14 kap. 5 § En elev i någon av de skolformer som anges i 3 § ska erbjudas utbildning i fritidshemmet i den omfattning som behövs med hänsyn till föräldrarnas förvärsarbete eller studier eller om eleven har ett eget behov på grund av familjens situation i övrigt. (Skollag (2010:800))	Ja. Skolverket skriver att eget behov kan vara att vårdnadshavare är arbetssökande eller i vissa fall föräldralediga. I övrigt är bestämmelsen utformad så att vissa ska erbjudas fritidshem och säger inget om att ytterligare grupper <i>inte får</i> erbjudas. Det är vanligt att kommuner erbjuder fritidshem till aktuell grupp.

Får kommunen
erbjuda
avgiftsfritt
fritidshem?

14 kap. 12 § En kommun får ta ut avgift för utbildning i fritidshem som den anordnar. (Skollag (2010:800))
14 kap. 19 § Avgifter som en enskild huvudman för ett fritidshem tar ut får inte vara oskäligt höga. (Skollag (2010:800))

Ja.
Bestämmelsen ger möjlighet att ta ut avgift för utbildning i fritidshem men är inget krav. Enskilda beslutar själva om sin eventuella avgift.

Bör möjligheten
erbjudas barn
som går på
fristående skolor?

2 kap. 2 § Kommuner och landsting skall behandla sina medlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat. (Kommunallag (1991:900))
14 kap. 3 § 2 st Hemkommunen ska erbjuda utbildning i fritidshem för elever som går i en fristående skola i de fall huvudmannen inte erbjuder sådan utbildning. (Skollag (2010:800))
14 kap. 19 § Avgifter som en enskild huvudman för ett fritidshem tar ut får inte vara oskäligt höga. (Skollag (2010:800))

Ja.
Kommunen ska behandla alla medborgare lika. Fristående aktörer har rätt att ta ut avgifter. Hemkommunen ska erbjuda fritidshem i de fall den fristående aktören inte erbjuder. Om fristående aktörer väljer att inte motsvarande möjlighet att gå på avgiftsfritt fritids under vissa tider för arbetslösa/ arbetssökande bör kommunen i stället erbjuda plats till dessa. Andra kommuner har kommit till samma slutsats.

4.4 Tidsåtgång och startdatum

Eftersom projektet behöver utvärderas efter att barnen har deltagit i verksamheten under alla 4 år som möjligheten ges, från förskoleklass med ett invärde utifrån Bornholmsmodellen, fram till resultat på de nationella proven i årskurs 3, beräknas projekttiden till 4 år. En uppföljning kommer att göras varje år fram till projektets avslut.

Då kompetensförsörjningen behöver omhändertas innan projektet för eleverna inleds, krävs en start under läsåret 26/27 med fokus på just detta område. Hela läsåret behöver tas i anspråk. Detta faller väl samman med nybyggnation av Lillsidanskolan, (grundskola fsk-åk 9, som ersätter dagens Enöglaskola) som ligger i ett socioekonomiskt utsatt område, vilket förväntas medföra en stor ökning av antalet inskrivna barn på just denna skolas fritidshem. Skolstart i den nya byggnaden är satt till januari 2027, och då skulle projektet kunna starta höstterminen 2027. Skolan har då hunnit genomföra en termin i nya lokaler innan en förväntad ökning av barn i fritidshemmet sker. Just denna skola har idag lägst andel barn inskrivna.

4.5 Utmaningar inför genomförande

Som alltid när projekt ska genomföras finns olika farhågor som kan komma att bli utmanande. Följande områden har identifierats av förvaltningen i dagsläget:

- På vissa enheter kommer antal elever öka kraftigt. På Enöglaskolan förväntas antalet exempelvis öka med 60 % (88 elever), medan vissa enheter blir i princip oberörda.
- Utmaningar i att bibehålla eller stärka kvaliteten i fritidshem samtidigt som antalet barn på vissa enheter kommer öka kraftigt. Detta kommer ställa krav på skolans inre organisation både rörande tillgång till lokaler och medarbetare.

- Risk att förslaget skapar motstånd inom verksamheterna på grund av ökad arbetsbelastning och den redan kända utmaningen kring kompetensförsörjningen.
- Kommer politiken på högsta nivå i kommunen att kunna prioritera detta projekt under 4 år?

4.6 Konsekvenser om projektet inte antas

Under Inledning lyftes skolchefens uppdrag och att denne ska lyfta brister som synliggörs. Detta projekt är följden av just en brist. En brist i systemet där elevs likvärdighet inte uppfylls. Om projektet inte startas kommer denna brist att kvarstå. Elever erbjuds helt enkelt inte de som de har rätt till. Larmen om svensk skola duggar tätt på nationell nivå idag, likaså olika former av regeringsuppdrag, men just den här aspekten som projektet adresseras finns inte med i debatten alls. Förvaltningen är övertygad om att denna satsning skulle kunna göra skillnad på riktigt, att detta är främjande och förebyggande insatser på rätt nivå och att resultat kommer att gynna våra elever. Har vi råd att inte pröva detta i detta i ett samhälle där alla hela tiden blir påmind om ett verkligt utanförskap för våra unga varje dag?

5 Referenser

Offentligt tryck

Prop 2009/10:165 Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet,

Prop. 2017/18:182 Samling för skolan

Skolverket. (2024). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, Lgr22* (reviderad upplaga).

<http://www.skolverket.se/undervisning/grundskolan/laroplan-och-kursplaner-for-grundskolan/laroplan-lgr22-for-grundskolan-samt-for-forskoleklassen-och-fritidshemmet>

SOU 2022:61 Allmänt fritidshem och elevers tillgång till utveckling, lärande och en meningsfull fritid

Litteratur

Bengtsson, O. (2021). *Föreningsidrottens preventiva påverkan En kvalitativ studie om föreningsidrottens preventiva påverkan på ungdomar i riskzon*. Magisteruppsats i pedagogik, Umeå Universitet. <https://umu.diva-portal.org/smash/get/diva2:1578880/FULLTEXT01.pdf>

Bornemark, J. (2023). *Horisonten finns alltid kvar – Om det bortglömda omdömet*. Livonia Print.

Lerwall, L & Scheutz, S (2023). Skoljuridik och myndighetsövning – Några rättsvetenskapliga uppsatser om skolan. V Enkvist, L Lerwall, O Lundin & G Wall. *En Likvärdig utbildning*, lustus Förlag AB s. 97-127.

Strannegård, L. (2023) *Kunskap som känns – En lovsång till att lära sig något nytt*. Scandbook förlag.

Wallin, A. (2022). *Fritidshemmets matematik: Möten som räknas* [Doktorsavhandling, Stockholms universitet]. <https://su.diva-portal.org/smash/get/diva2:1648170/FULLTEXT01.pdf>

Övrigt

Kommunallag 1991:900

Skollag 2010:800

[Skolverket](http://www.skolverket.se)

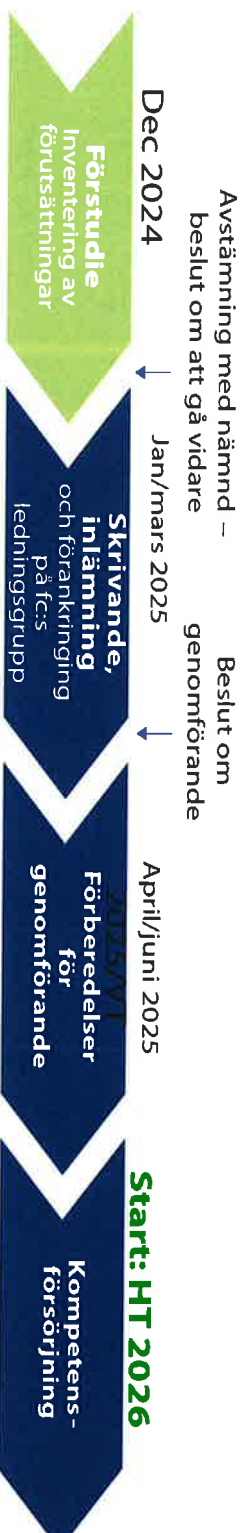
6 Bilagor

Bilaga 1. Förslagets kontext

Bilaga 2. Utbildningsnämndens plan för 2025

Bilaga 1, förslagets kontext:

Projekt - Fritidshem för alla

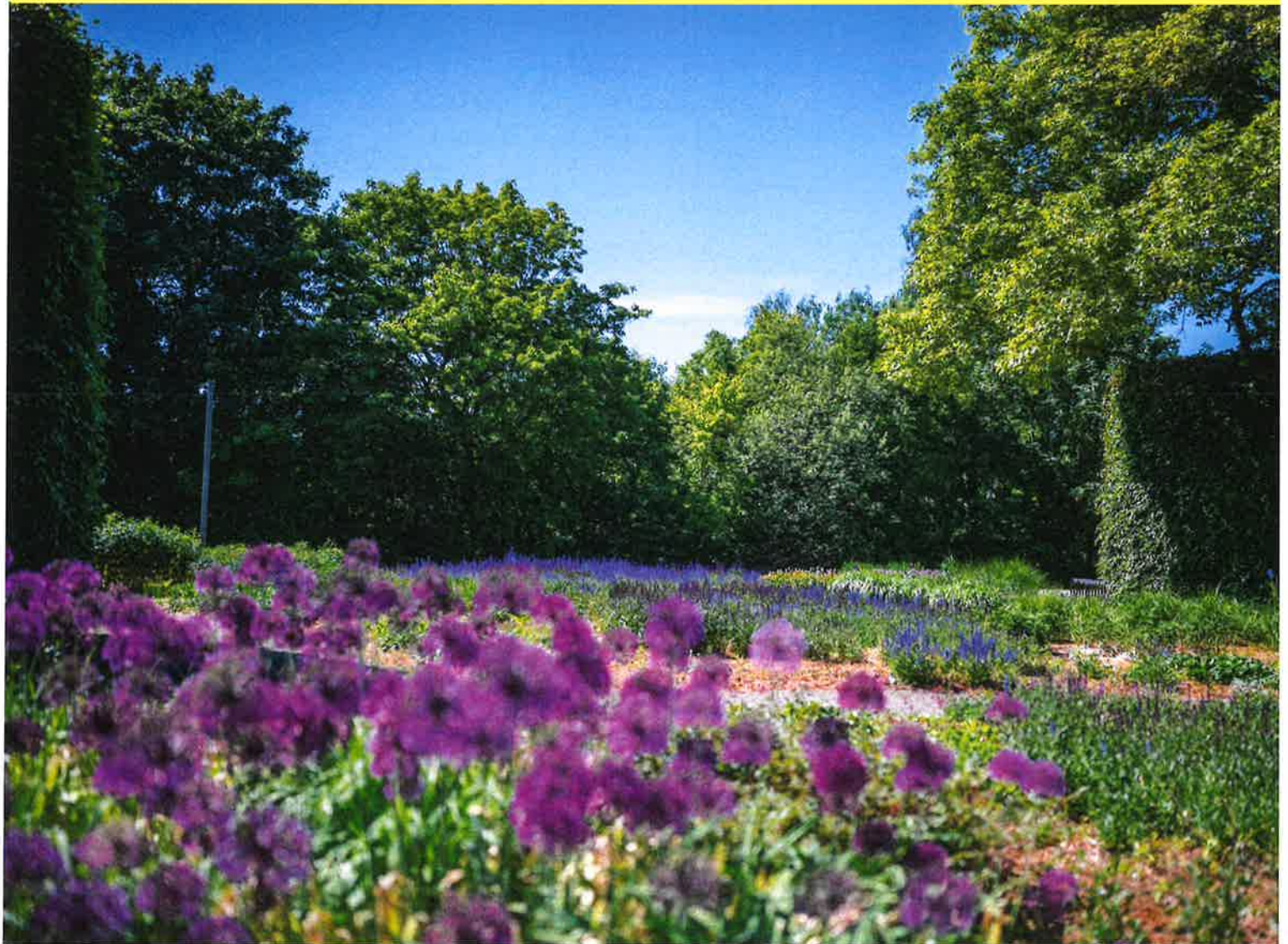
Förstudie

- Kartläggning av nuläge
- Omvärldskartläggning
- Juridiska förutsättningar
- Ta fram förslag på utformning av förslaget
- Kostnads- och konsekvensanalys

Elestart HT 2026

Nämndplan med budget 2025 och plan 2026– 2027

Utbildningsnämnden

Innehållsförteckning

Enköpings kommuns styrmodell	3
Koncerngemensam vision, målbild och mål	4
Enköpings vision: Hela hållbara Enköping - för alla.....	4
Kommunfullmäktiges målbild och övergripande mål	4
Innebörden av kommunfullmäktiges målbild och övergripande mål för nämnden	6
Särskilda satsningar och uppdrag från kommunfullmäktige	10
Nämndens grunduppdrag och utvecklingsmål	13
Nämndens grunduppdrag	13
Nämndens utvecklingsmål för grunduppdraget	16
Nämndens nyckeltal för grunduppdraget	19
Nämndens volymer	19
Nämndens budget	21
Driftsbudget 2025 och plan 2026–2027	21
Investeringsbudget 2025 och plan 2026–2029	22
Nämndens hållbarhetsarbete	23
Analys av koldioxidbudget	24

Enköpings kommuns styrmodell

All styrning i Enköpings kommun tar sin utgångspunkt i kommunens vision. Visionen är gemensam för hela kommunkoncernen och ska fungera som en ledstjärna för kommunens utveckling i helhet. Det är kommunfullmäktige som beslutar om kommunens vision. Medborgarfokus och ett hållbart förhållningssätt ska genomsyra allt vi gör.

Vart fjärde år beslutar kommunfullmäktige om en långsiktig plan för kommunkoncernen. Den långsiktiga planen utgör den politiska viljan och anger färdriktningen för kommunkoncernen de kommande fyra åren. Kommunfullmäktige beslutar även om andra styrdokument som avser hela kommunen/koncernen.

Varje nämnd, bolag och förbund ansvarar för att bedriva en effektiv verksamhet med god kvalitet med utgångspunkt i grunduppdraget, de ekonomiska förutsättningarna samt kommunfullmäktiges politiska målbild och mål, uppdrag/satsningar och övriga beslut.

Förutom de politiska nivåerna i vår styrning har även förvaltningar, avdelningar och enheter ett ansvar för sitt eget grunduppdrag. Med god kvalitet som utgångspunkt och inom sina ekonomiska förutsättningar har de mandat att utveckla den egna verksamheten genom att definiera utvecklingsmål för verksamheten och genomföra aktiviteter för att nå målen.

Systematisk planering, uppföljning och analys är en central och viktig del i styrmodellen. Varje nämnd och bolag ansvarar för att regelbundet och systematiskt följa upp den egna verksamheten utifrån mål och resultat, kvalitet, ekonomi och personal. Kommunkoncernens gemensamma uppföljning sker vid fyra tillfällen per år. Det gäller perioderna januari-mars, januari-augusti, januari-oktober och för helåret.

Koncerngemensam vision, målbild och mål

Enköpings kommun beslutade 2013 om en vision som sträcker sig fram till 2030. Dess tre skikt består av en inramande mening, ett övergripande avstamp och tre inriktningar.

Kommunfullmäktiges övergripande målbild och mål för perioden 2024–2027 är att tillsammans skapa en tryggare kommun som vi är stolta över att bo och verka i. För att alla ska bidra till ökad trygghet i Enköping fokuserar vi på tre övergripande koncernmål, våra tre S.

Enköpings vision: Hela hållbara Enköping - för alla

"Enköping är inspirerande med en livsmiljö där alla kan utveckla sitt allra bästa jag".

Visionens tre inriktningar är:

- Självklar livskvalitet
- Attraktivast i regionen
- En hållbar omvärldsaktör

Kommunfullmäktiges målbild och övergripande mål

Tillsammans skapar vi trygghet

Trygga människor visar tillit, stöttar varandra och bidrar till en hållbar framtid tillsammans.

Trygg är den som kan lita på att få stöd och hjälp i livets olika skeden, slipper vara rädd för olyckor och brott och lever i ett väl fungerande samhälle.

Trygghet skapas när vi lever ett självständigt liv och är vårt allra bästa jag, samtidigt som vi känner samhörighet och stolthet i en jämlik och inkluderande omgivning.

Samhörighet

Samhörighet bidrar till social sammanhållning och tillit. Tryggheten ökar när vi samverkar och är delaktiga i skapandet av vår gemensamma livsmiljö. Känslan av att ingå i ett sammanhang ger ett större ansvarstagande.

Samverkan och delaktighet behövs överallt - mellan individer, inom civilsamhället och i förhållandet till kommunorganisationen. Kommunen har ett särskilt ansvar att skapa förutsättningar för samverkan, såväl inom som utanför organisationen. Vi uppnår bättre och mer kostnadseffektiva resultat när vi lösningsorienterat och innovativt tar tillvara varandras kompetenser.

Öppenhet, transparens och god kommunikation gör det demokratiska inflytandet över beslut som påverkar oss själva och vår omgivning möjligt. Samverkan med och mellan medborgare är en förutsättning för arbetet med Agenda 2030 och stärker förtroendet för hela vårt demokratiska samhälle.

Självständighet

Ett självständigt och aktivt liv ökar livskvaliteten. Den som fått en god utbildning och lever ett berikande liv kan lättare påverka sin livssituation och finna trygghet i livet. Kommunen ska ge medborgarna förutsättningar att göra egna livsval och uppmuntra till eget ansvarstagande.

Barn och ungas utveckling och välmående prioriteras, då grunden för ett självständigt och aktivt liv läggs i unga år. Utöver kommunens egna ansvarsområden kan det ske genom att stötta, samverka och ge förutsättningar för civilsamhällets viktiga arbete för barn och unga.

Utvecklad välfärdsteknik inkluderar fler att leva ett självständigt liv och gör mer social samvaro möjligt. Kommunen ska verka förebyggande och uppmuntra till ett aktivt liv för alla, för att minska behovet av stöd och omsorg.

Stolthet

Stolta medarbetare och medborgare är goda ambassadörer som stärker känslan av glädje,

självförtroende och samhörighet. Det är lättare att känna tillförsikt och trygghet om man är delaktig i något man är stolt över.

Stolthet byggs från grunden i allt vi gör, baserat på relevant och trovärdig kommunikation där det är nära mellan medborgare och beslutsfattare.

Gemenskap, delaktighet och identitet är viktiga byggstenar när vi framhåller allt som är unikt och bra i företagervänliga Enköping. Varje gång vi som kommun motsvarar och överträffar medborgarnas förväntningar ökar stoltheten över att bo, verka och vara en del av Enköpings kommun. Gemensamma upplevelser och arrangemang stärker vår sammanhållning.

Innebörden av kommunfullmäktiges målbild och övergripande mål för nämnden

Tillsammans skapar vi trygghet

Trygghet innebär att varje barn får en utbildning av hög kvalitet som ger eleven goda möjligheter att inhämta och utveckla kunskapen och värden samt att varje barn som är i behov av stöd får det stöd hen behöver. Enköping arbetar systematiskt med att höja kvalitén i utbildningen. Vi har regelbundna avstämningar av elevernas kunskapsnivåer och utveckling. Nämnden har som mål att öka andelen elever som har behörighet till gymnasieutbildning och även andelen barn som slutför utbildning. Andelen behöriga lärare i Enköpings kommun är en av landets högsta, vilket lägger grunden för att elever kan känna trygghet i att de får en utbildning av hög kvalitet.

Varje barn ska känna trygghet och tilltro till sin egna förmåga och framtid i samhället och i arbetslivet. Nämnden har ett långsiktigt mål att öka framtidstron för barn och unga. Verksamheterna arbetar aktivt och med stort engagemang med detta mål för att konkretisera det utifrån de olika verksamheterna. Detta har varit ett genomgående tema för exempelvis ledarforum, planeringsdagar och kvalitetsavstämningar.

Varje elev ska få en utbildning som präglas av trygghet och en undervisning som präglas av studiero. Förskolan har en viktig roll att erbjuda barnen en trygg omsorg och bidra till att grundlägga barnens trygghet och självkänsla. Verksamheterna arbetar systematiskt med att följa upp elevernas trygghet och studiero som en del av det systematiska kvalitetsarbetet. Utbildningsförvaltningen deltar som en aktiv part i en samverkansmodell tillsammans med polisen, socialtjänst och fritidsverksamhet (SSPF) i syfte att förebygga att ungdomar hamnar i kriminalitet, missbruk eller andra sociala problem. Ett exempel på lyckat samarbete är årets terminsstart för gymnasieskolan där gymnasiet samarbetade bland annat med grundskolan, polis och socialtjänst för att få till en lugn och trygg skolstart.

Vuxenutbildningen skapar trygghet genom att kommunens medborgare får en god möjlighet till fortsatt utbildning och till att stärka sin ställning i arbets- och samhällslivet.

Samhörighet

Samhörighet skapas genom att utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Elever ska ha inflytande över sin utbildning och förberedas för de rättigheter och skyldigheter som präglar ett demokratiskt samhälle. Nämnden arbetar med att främja elevernas delaktighet på flera sätt. Ett exempel är att elevråden för de olika skolorna har möjlighet att ansöka om en så kallad elevrådspeng för att genomföra olika utvecklingsprojekt på skolorna kopplat till trygghet och studiero.

En förutsättning för samhörigheter är också goda möjligheter till att utveckla förmågan att förstå och behärska det svenska språket. Förvaltningen har bland annat utvecklat möjligheten för utrikesfödda att ta del av språkfrämjande insatser via öppna förskolan. Kommunen arbetar även systematiskt med Bornholm som är en modell för arbete med språkutveckling i förskoleklass.

Samarbete med vårdnadshavare, kultur- och fritidsliv, socialtjänst, polis samt hälso- och sjukvård är avgörande för att vi ska lyckas med vår verksamhet. Samverkan med privata och offentliga arbetsgivare är en förutsättning för att kunna tillhandahålla utbildningar och insatser som leder till arbete och en stärkt ställning på arbetsmarknaden. Utbildningsförvaltningen har ett väl utvecklat samarbete med andra samhällsaktörer exempelvis genom samarbetet mellan skola, socialtjänst, polis och fritid (SSPF). Nämnden deltar också i "Tryggare Enköping", vilket är ett taktiskt brottsförebyggande råd där representanter från olika förvaltningar, polis, räddningstjänst, region och civilsamhälle deltar. Vi samverkar även med Region Uppsala gällande barn och ungas hälsa för att dessa ska få insatser från rätt vårdnivå. Vår samverkan skapar förutsättningar för samhörighet och gemensamt ansvarstagande för våra barn och unga.

Samhörighet innebär också att alla medarbetare inom vår verksamhet känner tillhörighet, gemensamt ansvar och engagemang för verksamheten och för dem vi är till för. Enköping kommun har stort fokus på att arbeta relationsbyggande mellan lärare och elever, vilket skapar samhörighet. Målet om en ökad framtidstro har skapat stort engagemang bland medarbetarna och bidrar till en känsla mening och gemensamt ansvarstagande för verksamhetens resultat. Nämnden delar också årligen ut pedagogiska priset som ska uppmuntra till goda pedagogiska exempel och lyfta en person, ett team eller ett arbetslag som särskilt utmärkt sig. Detta skapar stolthet och engagemang bland medarbetarna.

Självständighet

En god utbildning är avgörande för människors självständighet, möjligheter på arbetsmarknaden och möjlighet till att påverka sin livssituation och sin framtid. I detta sammanhang är en fullständig gymnasieexamen särskilt viktig. Vuxenutbildningen och yrkeshögskolan skapar också förutsättningar för en stärkt ställning i arbets- och samhällslivet och en god grund för fortsatt utbildning.

Nämnden har som mål att öka andelen elever som går ut grundskolan med behörighet till gymnasiet. Detta lägger grunden för elevens fortsatta möjligheter till ett självständigt liv. Vi har

arbetat med att kartlägga och förstå orsaken till att elever som gått hela sin studietid hos oss ändå inte når gymnasiebehörighet. Vi kommer att arbeta vidare med vilka eventuella åtgärder som är möjliga att implementera utifrån dessa insikter.

Nämnden har som mål att så många elever som möjligt ska fullfölja en gymnasieutbildning. För att elever som påbörjar gymnasieutbildningen ska fullfölja den har vi ett aktivt arbete med att följa upp elever som hoppar av sin gymnasieutbildning. Vi utvecklar också vårt arbete med kommunens aktivitetsansvar (KAA) för att fånga upp ungdomar som inte fullföljt gymnasiet, och att erbjuda dessa relevanta insatser.

Att elever närvarar i sin utbildning är en förutsättning för att elever ska kunna tillgodogöra sig utbildningen och uppnå självständighet. Utbildningsförvaltningen har ett tydligt fokus på att främja närvaron hos eleverna samt att följa upp och förbygga orsaker till frånvaro. Vi har även en särskild enhet, grundskolestöd, som bland annat arbetar med att ge stöd åt elever som har problematisk skolfrånvaro.

En god utbildning är även viktigt för elevens hälsa och välbefinnande. Eleverna ska ges möjligheten till egen utveckling genom lärandet men också genom att utveckla förmåga till att ta hand om sig själv på ett hälsosamt sätt samt att utveckla goda relationer med andra barn, lärare och andra vuxna. Eleverna ska också ges förutsättningar att utveckla en god självkänsla, självständighet och tilltro till sin egna förmåga att på ett balanserat sätt hantera livets med- och motgångar.

Nämnden gör flera insatser för att stärka elever hälsa och välbefinnande. Ett exempel är att vi omorganiserat centrala elevhälsans skolpsykologer för att säkerställa likvärdiga insatser i alla skolor. Gruppen leds av en psykologisk ledningsansvarig som säkerställer systematisk kartläggning av behov, kollegialt utbyte och tydliggörande av professionella skolpsykologiska insatser. Vi ingår även i länsgemensamt nätverk för frågor som rör elevhälsa, för att utifrån elevernas behov stärka elevhälsans insatser.

Stolthet

Inflytande och delaktighet lägger grunden för att elever ska känna stolthet över sin skola och utbildning. Stolta elever och vårdnadshavare är viktiga ambassadörer och bidrar till att lyfta fram vår verksamhet. En god kommunikation, transparens, tillgänglighet och öppenhet mot omgivande samhället skapar stolthet för vår verksamhet. Ett exempel på hur vi öppnar upp vår verksamhet för möten med det omgivande samhället är att pensionärer välkomnas att äta lunch tillsammans med eleverna på vissa skolor under vissa dagar i veckan.

Stolta medarbetare är avgörande för resultat i vår verksamhet. En förutsättning för stolta medarbetare är att kommunen är en attraktiv arbetsgivare där medarbetare väljer att stanna kvar. Vi behöver kunna samt erbjuda våra medarbetare möjlighet att kunna utvecklas, bygga på sin kompetens och kunna erbjuda olika karriärvägar. Inom förvaltningen finns en enhet för forskning och utveckling. Vi har en lektor som leder ett vetenskapligt team bestående av förstelärare och lärare med utvecklingsansvar. Syftet är att utbildningen och undervisningen som bedrivs inom

kommunen ska vila på vetenskap och beprövad erfarenhet. Vi genomför även centralt erbjuda fortbildningsinsatser. Nämnden arbetar aktivt med att bibehålla och stärka den redan höga andelen behöriga lärare. En viktig del i detta är att fortsätta arbetet med partnerskolor för att attrahera nyexaminerade lärare.

Ett kompetent ledarskap bygger också stolthet. Enköping kommun har erfarna och stabila rektors- och ledningsgrupper. Vi arbetar också med ledarforum, vars syfte är att ledarskapet ska stå i fokus. Ledarforum behandlar olika teman kopplade till ledarskap och tillsammans ges möjlighet att reflektera över olika frågor kopplade till det egna ledarskapet. De teman som behandlas är också kopplade till förvaltningens systematiska kvalitetsarbete och utvecklingsmålen i nämndplanen.

Att vara modiga och prova nya sätt att arbeta leder till stolthet över vår verksamhet. Nämnden har exempelvis prövat att arbeta med nya organisationsformer. Ett exempel är grundskolestöd som stödjer skolorna i sitt arbete med elevhälsofrågor, speciellt kring barn och elever i behov av särskilt stöd. Att säkerställa att vi har attraktiva och ändamålsenliga lokaler är också viktigt för att vår personal och dom vi är till för ska känna stolthet. Vi arbetar med att modernisera våra lokaler och skolor och ett konkret exempel är Westerlundska gymnasiets nya lokaler som invigdes i samband med höstterminen 2024.

Särskilda satsningar och uppdrag från kommunfullmäktige

Särskilda satsningar i KF:s årsplan	För nämnden innebär det
<p>Minskade barngrupper i förskolan – en satsning för bättre kvalitet</p> <p><i>För att skapa goda förutsättningar för barnens trygghet och utveckling kommer kommunen under kommande budgetår prioritera arbetet för att minska barngrupperna i förskolan. Detta är i linje med Skolverkets rekommendationer. Dessa pekar på att mindre elevgrupper ger en bättre miljö, där varje individ får mer uppmärksamhet och att pedagogerna kan arbeta mer anpassat efter varje barns behov. För att möjliggöra denna satsning vill vi att utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden söker de riktade statsbidrag som finns för detta ändamål. Detta är en långsiktig investering i barnens framtid och samhällets fortsatta välfärd. Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden får följa upp hur att denna satsning uppnår de mål vi fastställt.</i></p>	<p>Utbildningsnämndens förskolor arbetar kontinuerligt med att organisera barnen i mindre grupper för att varje barns behov ska kunna synliggöras och tillgodoses på bästa sätt, samt att vi ska kunna hålla en god kvalitet på vår verksamhet.</p> <p>Utbildningsförvaltningen kommer att ansöka om statsbidrag för höjd kvalitet i förskolan för att främja ovan syfte. Omfattningen av detta statsbidrag ser samtidigt ut att bli mindre än för föregående år och för Enköpings kommun ser minskningen ut att bli ca 5 mnkr.</p>
<p>Verksamhetsutveckling genom digitalisering</p> <p><i>Digitaliseringsresan fortsätter och den ska</i></p>	<p>Utbildningsnämnden har fått 3 miljoner kronor för att fortsätta arbetet med fokus på utveckling inom AI och</p>

Särskilda satsningar i KF:s årsplan	För nämnden innebär det
<i>kopplas till verksamhetsutveckling i kommunkoncernen. Utbildningsnämnden ska ha särskilt fokus på utveckling inom AI och kopplat till förenklade arbetssätt inom förvaltningen. Vi ger 3 miljoner kronor för satsningen under 2025.</i>	förenklat arbetssätt inom förvaltningen. Denna satsning behöver komma samtliga arbetsgrupper inom utbildningsförvaltningen till nytta.

Uppdrag i KF:s årsplan	För nämnden innebär det
<p>Fokus på krisberedskap och brottsförebyggande arbete</p> <p><i>Vi arbetar med särskilt fokus på krisberedskap och det brottsförebyggande arbetet under 2025. Kommunens nämnder har tillsammans ett ansvar för att arbeta med trygghet utifrån bland annat krisberedskapsplanen 2022–2026 och åtgärdsplanen för det brottsförebyggande arbetet 2024–2025.</i></p>	Nämnden kommer att arbeta med detta uppdrag bland annat utifrån krisberedskapsplanen 2022 - 2026 och åtgärdsplanen för brottsförebyggande arbete 2024 – 2025 samt via redan etablerade forum såsom bland andra SSPF och Tryggare Enköping.
<p>Fritidsklubbar</p> <p><i>Vi vill ge upplevelsenämnden tillsammans med utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden ett uppdrag att under året 2025 starta fritidsklubbar (annan pedagogisk verksamhet öppen fritidsverksamhet) som komplement till fritidshem i kommunen.</i></p> <p><i>Vi vill att fritidsklubbars öppna verksamheter bedrivs utifrån samma läroplan som för fritidshemmen med en tydlig pedagogisk inriktning, god omsorg om eleverna och med en meningsfull fritid. Vi ser dessutom vikten av att inkludera vårt starka föreningsliv in i verksamheten, idrott som kultur. Fritidsklubbarna ska vara en öppen fritidsverksamhet som erbjuds barn i åldrarna 10–12 år.</i></p>	<p>Utbildningsnämnden kommer samverka med upplevelseförvaltningen gällande fritidsklubbar utifrån vårt uppdrag om fritidshem.</p> <p>Utbildningsnämnden kommer också att utveckla verksamheten med fritidshem. I syfte att skapa större likvärdighet och att utveckla fritidshemmets kompletterande och kompensatoriska uppdrag utreder utbildningsförvaltningen möjligheten att kunna erbjuda fritidshem även till barn vars vårdnadshavare är föräldralediga eller arbetssökande från förskoleklass till och med årskurs 3.</p>
<p>Arbetsmarknadsåtgärder</p> <p><i>En viktig faktor för att leva ett självständigt liv är att vara självförsörjande. Att stötta dem som står utanför arbetsmarknaden är en angelägenhet för hela kommunen. Vi ger därför alla nämnder och bolag följande uppdrag:</i></p> <p><i>Bistå socialnämnden och utbildningsnämnden med platser för utbildning, praktik och arbets träning. Antalet personer som deltagit redovisas i respektive nämnds verksamhetsberättelse. Uppdraget ska i förekommande fall också beaktas av</i></p>	Utbildningsförvaltningen tar redan idag ett stort ansvar för att erbjuda platser för utbildning, praktik och arbets träning. Nämnden kommer att fortsätta med detta.

Uppdrag i KF:s årsplan	För nämnden innebär det
kommunkoncernens bolag och kommunalförbund.	
<p>Elevers skolfrånvaro och stärkt föräldrastöd</p> <p><i>En slutförd skolgång är en av de viktigaste faktorerna för möjligheten att leva ett självständigt liv. Vi behöver samverka kring barn och ungdomar som inte klarar sin skolgång samt ge ett ökat föräldrastöd.</i></p> <p><i>Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden och socialnämnden får i uppdrag att samverka kring elevers skolfrånvaro, i syfte att få fler elever tillbaka till skolan.</i></p> <p><i>De ska utveckla föräldraskapsstödet så att det erbjuds på flera arenor, för att nå vårdnadshavare på alla tre preventionsnivåer.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Universellt stöd – ges till alla vårdnadshavare. - Selektivt stöd – insatser som erbjuds en riskgrupp eller när ett barn har en begynnande beteendeproblematik. - Indikerat stöd – ges till familjer med identifierade problem.. <p><i>Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden och socialnämnden får i uppdrag att samverka kring att utveckla föräldrastödet för de vårdnadshavare vi idag inte når. Socialnämndens budget stärks med 500 000 kronor för uppdraget.</i></p>	<p>Utbildningsnämnden gör stora satsningar på att främja elever närvaro. Exempelvis har en ny modell för uppföljning av frånvaro prövats på Bergvretensskolan och kommer nu tillämpas på förvaltningens övriga grundskolor.</p> <p>Utbildningsnämnden kommer samverka med socialnämnden för att utveckla föräldrastöd. Ett samarbete planeras exempelvis med förskolor som en arena, där föräldrar kan få föräldrastödsutbildning samtidigt som deras barn erbjuds tillsyn på förskolan under tiden.</p>
<p>Näringslivsprogrammet och Landsbygdsprogrammet</p> <p><i>Näringslivsavdelningen har under 2024 jobbat fram både ett näringslivsprogram och ett landsbygdsprogram. Under 2025 kommer arbetet med genomförande att påbörjas.</i></p>	<p>Utbildningsnämnden bidrar i arbetet med näringslivsprogrammet exempelvis via yrkeshögskolans utbildningar och samarbetsavtal med akademier via ULF(utbildning, lärande och forskning). Tillgången till skolor på landsbygden är en viktig del av landsbygdsprogrammet. Vi exempelvis förbereder vi för en ny förskola i Skolsta och en nybyggnation av skolan i Örsundsbro är påbörjad.</p>

Nämndens grunduppdrag och utvecklingsmål

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden ansvarar för den kommunala utbildningsverksamheten från förskola till vuxenutbildning. I egenskap av huvudman ansvarar nämnden ytterst för att barns och elevers inhämtande och utveckling av både kunskaper och värden främjas och att de får en god grund för fortsatt yrkesverksamhet och fortsatta studier. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så de utvecklas så långt som möjligt samtidigt som det ska finnas en strävan att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Nämnden

behöver också säkerställa att det finns ett systematiskt kvalitetsarbete och att utbildningen vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Nämnden har även ett ansvar utifrån rollen som hemkommun för Enköpings kommuns barn och elever. Det innebär bland annat att nämnden ansvarar för att finansiera fristående skolor och förskolor, att samtliga barn och elever får en skolplats och att de barn och elever som har rätt till det får skolskjuts. Nämnden ansvarar även för det kommunala flyktingmottagandet och kommunens aktivitetsansvar för unga (KAA).

Nämndens grunduppdrag

Förskola

Förskolan ska stimulera barns utveckling och lärande samt erbjuda barnen en trygg omsorg. Verksamheten ska utgå från en helhetssyn på barnet och barnets behov och utformas så att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. Förskolan ska främja allsidiga kontakter och social gemenskap och förbereda barnen för fortsatt utbildning. I Enköping kommun har vi en verksamhetsidé för förskolan som bygger på läroplanen och innebär att alla barn har rätt till en likvärdig förskola. Demokratiuppdraget är utbildningens utgångspunkt. Förskolan är en lärande mötesplats där barn har rätt att leka, förundras och känna framtidstro.

Enköpings kommun har 19 förskolor. Det finns även en förskola med kväll-, natt-, och helgverksamhet, samt en öppen förskola som också bedriver uppsökande verksamhet, i kommunal regi. I de kommunala förskolorna går ungefär 1700 barn.

Utöver det finns det 22 fristående förskolor i kommunen. Sett till antal barn är förhållandet att ca 68% av de inskrivna barnen går i kommunala förskolor och ca 32 % på fristående förskolor. Enköping kommun beviljar tillstånd, betalar ut bidrag och utöver tillsyn när det gäller fristående förskolor.

Förskoleklass, grundskola och fritidshem

Grundskolan ska ge eleverna kunskaper och värden och utveckla elevernas förmåga att tillägna sig dessa. Utbildningen ska bidra till personlig utveckling samt förbereder eleverna för aktiva livsval och ligger till grund för fortsatt utbildning. Utbildningen ska främja allsidiga kontakter och social gemenskap och ge en god grund för ett aktivt deltagande i samhällslivet. Kommunen bedriver även förskoleklass verksamhet som ska simulera elevernas utveckling och lärande och förbereda dem inför grundskolan.

I kommunen finns 12 kommunala grundskolor samt anpassad grundskola som tillsammans har drygt 5 000 elever. Det finns även tre koncerner som driver fristående skolor och tillsammans har drygt 1 000 elever.

Kommunen driver också fritidshem som ska kompletterar utbildningen i grundskolan och

förskoleklass och som ska stimulera elevernas utveckling och lärande samt erbjuda dem en meningsfull fritid och rekreation. Ungefär 2200 barn går i kommunens fritidshem.

Gymnasieskola

Utbildningen i gymnasieskolan ska bygga på de kunskaper eleverna fått i grundskolan och ge en god grund för yrkesverksamhet och fortsatta studier samt för personlig utveckling och ett aktivt deltagande i samhällslivet. Utbildningen ska utformas så att den främjar social gemenskap och utvecklar elevernas förmåga att självständigt och tillsammans med andra tillägna sig, fördjupa och tillämpa kunskaper. Utbildningen i gymnasieskolan ska utgöra en bas för den nationella och regionala kompetensförsörjningen till arbetslivet och en bas för rekrytering till högskolesektorn

I Enköping finns idag en gymnasieskola, Westerlundska gymnasiet (WGY). Verksamheten bedrivs i nybyggda lokaler från höstterminen 2024. Skolan har plats för 1600 elever. Här finns anpassad gymnasieskola, introduktionsprogram samt 12 nationella program. Westerlundska gymnasiet har idag 1400 elever. Ungefär 20 % väljer att läsa sin gymnasieutbildning på en annan ort.

Kommunal vuxenutbildning och yrkeshögskola

Målen för den kommunala vuxenutbildningen är att vuxna ska stödjas och stimuleras i sitt lärande. Vuxna ska ges möjlighet att utveckla sina kunskaper och sin kompetens i syfte att stärka sin ställning i arbets- och samhällslivet samt att främja sin personliga utveckling. Vuxenutbildningen ska ge en god grund för elevernas fortsatta utbildning och bidra till den nationella och regionala kompetensförsörjningen till arbetslivet. I Enköping finns vuxenutbildning i form av svenska för invandrare (SFI) samt utbildning på grundläggande nivå och gymnasienivå. Utbildningarna anordnas både i kommunal och fristående regi.

Enköping kommun anordnar även utbildning i form av yrkeshögskola. Utbildningarna beviljas av myndigheten för yrkeshögskola och tas fram och genomförs i nära samarbete med näringslivet. Enköping kommun anordnar två 2-åriga yrkesprogram som it-säkerhetsingenjör och trädgårdsmästare. Utöver detta anordnas flera kurser.

Nämndens utvecklingsmål för grunduppdraget

Utvecklingsmål	Strategi för att nå målet	Kopplas till
<p>Ökad framtidstro hos barn och ungdomar</p> <p>Det finns en oroande trend i samhället vad gäller en minskad framtidstro hos barn och unga. Trenden är synlig både på nationell, regional och lokal nivå och kan kopplas ihop med ett allt osäkrare omvärldsläge gällande exempelvis ekonomi, konflikter och klimat.</p> <p>Skolväsendet har en viktig roll i att stärka framtidstron för barn och elever, både vad gäller tron på sin egna förmåga och möjligheten att påverka sin omvärld i en bättre riktning. Att lyckas i skolan bidrar till att barn och unga mår bättre och får en god grund för att ta sig an olika delar av livet.</p>	<p>Under 2024 har vi arbetat med att definiera framtidstro, arbetat med vad begreppet betyder för de olika verksamheterna och samt fått en bild av nuläget. Under 2025 kommer vi arbeta vidare med begreppet bland annat genom det systematiska kvalitetsarbetet i verksamheterna. Vi kommer också se över frågorna i Ämneskollen (grundskola) och Trivselenkäterna (gymnasieskola) för att kunna få följa under en tre-årsperiod.</p> <p>En förtroendefull relation mellan elever och lärare är en förutsättning både för att öka elevernas framtidstro och för att öka deras förmåga att tillgodogöra sig utbildningen. Vi arbetar därför med att utveckla ett relationsbyggande fokus i utbildningen.</p> <p>Vi behöver ha våra elever i skolan för att de ska kunna tillgodogöra sig utbildningen och för att kunna öka deras tro på den egna framtiden. Därför arbetar vi aktivt med att främja elevernas närvaro.</p> <p>Fritidshemmen kan ha en stor betydelse som en kompensatorisk insats för att alla elever ska få samma möjlighet till utveckling och lärande. Möjligheten att gå på fritidshem är dessvärre idag ojämlikt fördelat då barn till föräldralediga och arbetssökande inte får delta. För att öka framtidstro utreder förvaltningen möjligheten att erbjuda fritids för alla under en projekttid på 4 år.</p>	<p>KF:s målbild och mål</p>
<p>Öka andelen elever som når behörighet till gymnasieskolan</p> <p>Gymnasiebehörighet är avgörande för framtiden eftersom det öppnar dörrar till utbildning, arbetsmöjligheter, personlig utveckling och en inkludering i samhället. Att säkerställa att fler elever får möjlighet att uppnå gymnasiebehörighet är därför en viktig både för individernas och samhällets framtid. Detta arbete börjar redan i förskolan som ska bidra till kontinuitet och progression i barnens utveckling och lärande samt förbereda för fortsatt utbildning.</p>	<p>Under 2024 har ett projekt genomförts för att kartlägga orsaker till att elever som gått nio år i kommunens grundskola ändå inte klarat av att nå gymnasiebehörighet. Vi kommer under 2025 arbeta med om det finns åtgärder som projektet identifierat och som är möjliga att implementera.</p> <p>För att så många elever som möjligt ska kunna fullfölja sin utbildning behöver nämnden arbeta aktivt med skolväsendets kompensatoriska uppdrag för att utjämna skillnader gällande exempelvis elevernas socioekonomiska bakgrund. Vi kommer under det kommande året se över vår modell för</p>	<p>KF:s målbild och mål</p>

Utvecklingsmål	Strategi för att nå målet	Kopplas till
	<p>socioekonomisk fördelning för att denna ska vara så ändamålsenlig som möjligt.</p> <p>Vissa elever har extra ordinära stödbehov för att kunna klara av sin utbildning. Kommunala och privata skolor kan ansöka om tilläggsbelopp för att täcka kostnader som uppstår i samband med dessa stödinsatser. Nämnden arbetar med att se över hanteringen av tilläggsbelopp för kommunala skolor i syfte att skapa större effektivitet och likvärdighet.</p> <p>En särskild utmaning är att allt fler elever placeras i kommunen genom hem för vård eller boende (HVB) under sitt sista år i grundskola. Dessa elever har ofta ofullständig studiebakgrund och klarar inte gymnasiebehörighet. Nämnden arbetar för att dessa elever ska kunna utvecklas och tillgodogöra sig utbildningen, men förutsättningarna är mycket svåra. Nämnden avser att följa utvecklingen.</p>	
<p>Öka andelen elever som fullföljer sin utbildning i gymnasieskolan</p> <p>En gymnasieexamen är en av de viktigaste faktorerna för individers etablering på arbetsmarknaden och i samhället i stort. Unga som lämnar gymnasieskolan utan examen har sämre möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden och med det följer en förhöjd risk för utanförskap i form av till exempel lägre inkomst och sämre hälsa.</p> <p>Det finns även stora vinster för samhället med att arbeta för fullföljda gymnasiestudier. En individ som inte kommer in på arbetsmarknaden blir väldigt kostsam för samhället och arbetslivet är i behov av välutbildad arbetskraft.</p> <p>En fullföljd utbildning innebär inte alltid en gymnasieexamen. Studiegången kan behövas anpassas på olika sätt och av olika skäl. Detta kan fortfarande betyda att individerna är anställningsbara och att det utifrån individens perspektiv är viktigt att denne fullföljer sin utbildning.</p>	<p>En viktig aktivitet för att nå målet är att arbeta med att minska antalet avhopp. För att utvärdera målet kommer nämnden följa upp andelen avhopp i årskurs tre.</p> <p>Vi kommer att följa andelen i som tar examen efter tre års gymnasiestudier samt andelen som tar examen efter fyra års gymnasiestudier.</p> <p>Att utveckla arbetet med kommunala aktivitetsansvaret (KAA) är en viktig del för att fler av kommunens barn och unga ska fullfölja en gymnasieutbildning. Genom KAA identifierar kommunen ungdomar mellan 16–20 år som inte studerar i gymnasieskolan eller slutfört motsvarande utbildning och erbjuder dessa ungdomar insatser. Arbetet med KAA har utvecklats på senare tid men det finns ett fortsatt behov att utveckla arbetet, främst de förebyggande insatserna bland annat genom att utveckla samarbetet mellan KAA och grundskolan.</p> <p>Utbildningsförvaltningen samverkan inom SSPF är viktigt för fånga upp elever som riskerar att hamna i utanförskap och kriminalitet och stödja dessa så att de kan fullfölja sin gymnasieutbildning. Att eleven</p>	<p>KF:s målbild och mål</p>

Utvecklingsmål	Strategi för att nå målet	Kopplas till
	fullföljer sin utbildning är även i sig brottsförebyggande.	
Öka andelen språkträningsinsatser till utrikesfödda Kunskaper i svenska språket är en många gånger en förutsättning för att få ett arbete, kunna tillgodogöra sig information och för att motverka utanförskap. Språket har också stor inverkan på integration och delaktighet, vilket är grunden för ökad självständighet och för gemenskap vårt samhälle.	Nämnden ser att utrikesfödda kvinnor är i en speciellt utsatt situation och att fokus behöver ligga på deras deltagande i språkträningsinsatser. Sen januari 2024 erbjuder vi utrikesfödda språkfrämjande insatser via öppna förskolan för föräldralediga eller arbetssökande kvinnor. Nämnden avser att fortsätta att utveckla denna verksamhet Utbildningsförvaltningen har utvecklat en rutin för att möjliggöra att elever som studerar SFI samtidigt ska ha möjlighet att ta del av arbetsmarknadsinsatser exempelvis praktik.	KF:s målbild och mål

Nämndens nyckeltal för grunduppdraget

Nyckeltal	2022	2023	2024
Framtidstro för barn och unga		75 %	
Andelen elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram för kommunala skolor	85 %	87,5 %	85,1 %
Andel elever som ej når behörighet utan att tillhöra gruppen nyanlända eller sent inflyttade		5,8 %	6,4 %
Andelen avhopp i årskurs 3 på gymnasiet	-	2,6 %	0,8 %
Examensgrad efter 3 år	74,2 %	79,3 %	77,3 %
Examensgrad efter beviljat fjärde år		100 %	71 %
Antalet ungdomar i kommunens aktivitetsansvar (KAA)			242
Personer i kommunens aktivitetsansvar, andel (%) av inv 16-20 år	15,4 %	14,7 %	
Antalet studenter som deltar i SFI-undervisningen på öppna förskolan.			20

Nämndens volymer

Volym	Volymenhet	Bokslut 2023	Prognos 2024 (Oktober)	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Fritidshem	Elever	2 246	2 280	2 215	2 359	2 394	2 390
Förskola	Elever	2 799	2 623	2 740	2 687	2 634	2 637
Förskoleklass	Elever	656	635	646	665	665	631

Volym	Volymenhet	Bokslut 2023	Prognos 2024 (Oktober)	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Grundskola	Elever	5 468	5 566	5 572	5 688	5 825	5 965
Anpassad grundskola	Elever	85	84	85	87	85	87
Gymnasieskola	Elever	1 736	1 783	1 738	1 752	1 786	1 816
Anpassad gymnasieskola	Elever	43	48	42	42	44	45
Komvux som anpassad utbildning	Elever	9	10	10	8	8	8
SFI	Elever	288	250	320	260	260	260
LSS, korttidsstillsyn barn över 12 år	Elever	21	21	24	24	24	24
Grundläggande vuxenutbildning	Verksamhetspoäng	76 532	113 000	71 000	85 000	85 000	85 000
Gymnasial vuxenutbildning	Verksamhetspoäng	256 914	320 000	330 000	285 000	285 000	285 000

Befolkningsprognosen ligger till grund för beräknade volymer tillsammans med historisk nyttjandegrad, för verksamheter med barn- och elevpeng.

Volymer inom vuxenutbildning beräknas utifrån bland annat arbetsmarknadsläget.

Det är fortsatt en minskning av barn i åldern 1-5 år vilket gör att volymerna inom förskolan minskar.

Den trend vi sett under två år med ökade elever inom fritidsverksamhet har vi antagit kommer att fortsätta under åtminstone 2025.

Nämndens budget

Driftsbudget 2025 och plan 2026–2027

Verksamhet (Mnkr)	Bokslut 2023	Prognos 2024 (Oktober)	Budget 2024	Förändring budget 24/25	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Fritidshem	-62,2	-65,2	-67,1	-4,3	-71,4		
Förskola	-382,1	-381,6	-383,4	-6,1	-389,5		
Förskoleklass	-38,7	-39,6	-39,9	-3,0	-42,9		
Grundskola	-573,8	-591,8	-598,4	-34,1	-632,5		
Anpassad grundskola	-39,7	-40,8	-41,0	-1,0	-42,0		
Gymnasieskola	-208,0	-220,7	-215,9	-24,4	-240,3		
Anpassad gymnasieskola	-14,9	-16,0	-16,5	1,0	-15,5		
Komvux som anpassad utbildning	-0,9	-0,9	-1,0	0,2	-0,8		
Pedagogisk omsorg	-7,7	-7,5	-7,6	0,1	-7,5		
SFI	-13,4	-13,1	-14,0	1,9	-12,1		
Uppdragsutbildning m.m.	-0,5	-0,8	-0,8	-0,1	-0,9		
Gemensam OH	-14,3	-12,2	-13,5	-3,5	-17,0		
Integrationsenheten	+0,2	+5,3	-0,2	-0,1	-0,3		
LSS	-3,4	-4,6	-3,9	-0,4	-4,3		
Nämnd	-1,7	-1,5	-1,5	-0,1	-1,6		
Yrkehögskola	-0,3	-0,6	-0,8	0,0	-0,8		
Öppen förskola	-2,9	-3,1	-3,2	-0,1	-3,3		
Grundläggande vuxenutbildning	-4,7	-4,3	-4,6	-0,4	-5,0		
Gymnasial vuxenutbildning	-8,0	-9,5	-9,8	0,8	-9,0		
Arbetsmarknadsåtgärder	-9,2	-11,9	-12,6		0		
Totalt	-1 388,2	-1 420,5	-1 435,7	-73,6	-1 496,7	-1 535,9	-1 605,9

Nämndens driftsbudget för 2025 uppgår till 1 496,7 mnkr efter flytten av Arbetsmarknadsenheten till Socialnämnden. I budgetramen ingår en satsning på 3,0 mnkr som ska användas till utveckling av AI och förenklade arbetssätt inom förvaltningen.

Införandet av ämnesbetyg inom gymnasiet och gymnasial vuxenutbildning, GY25, samt flytten till

nybyggda Westerlundska gymnasieskolan förklarar ramökningen för gymnasieskola.

Inom förskolan ser vi fortsatt minskade volymer men då politiken har uttryckt en vilja att minska barngruppernas storlek sker ändå en ökning av budgetramen.

Då nämnden fördelar budgetramen per verksamhet utifrån aktuella förutsättningar görs ingen fördelning per verksamhet för 2026 och 2027.

Investeringsbudget 2025 och plan 2026–2029

Investeringar (Mnkr)	Bokslut 2023	Prognos 2024 (Oktober)	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029
Inventarier	3,1	16,7	31,8	6,2	28,0	26,0	7,0	11,0
Totalt	3,1	16,7	31,8	6,2	28,0	26,0	7,0	11,0

Investeringar för 2025 avser hyresgäst Anpassningar och kapacitetshöjande åtgärder.

Ökade investeringar för 2026 och 2027 avser framför allt inventarier till Örsundsbro skolan och Lillsidans skolan.

Nämndens hållbarhetsarbete

Nämnden bidrar på olika sätt till ett hållbart samhälle och kommunens prioriterade Agenda 2030-mål.

Genom att erbjuda en likvärdig utbildning av god kvalitet bidrar nämnden i sitt grunduppdrag till mål 4: God utbildning för alla.

Skola och utbildning är viktigt för utifrån mål 3: God hälsa och välbefinnande. Förskolan och skolan ska bidra till god hälsa hos eleverna. Som stöd i detta arbete har vi en väl utbyggd elevhälsa. De utemiljöer som byggs ska inspirera till rörelse och det väl etablerade kommungemensamma arbetet med utomhuspedagogik bidrar också till att sprida god hälsa och medvetenhet om hållbarhet.

Nämnden bidrar till mål 11: Hållbara städer och samhällen främst genom att de skollokaler som byggs inte bara är ändamålsenliga vad gäller pedagogik utan också att de är så hållbara som möjligt enligt miljöbyggnad certifiering silver samt att de ska kunna användas till andra verksamheter så som föreningar och lägerstaden.

Vad gäller mål 13: Bekämpa klimatförändringar är nämndens kanske främsta bidrag att undervisa barn och elever om klimatet och hur klimatförändringar kan hanteras och motverkas.

Analys av koldioxidbudget

Nämnden har identifierat att den egna klimatpåverkan och koldioxidutsläppen framför allt ligger i interna och externa transporter.

De externa utsläppen handlar bland annat om upphandlade transporter för buss och taxiresor gällande exempelvis skolskjuts. Förvaltningen arbetar med att ställa omfattande krav gällande fossilfridrift vid nya upphandlingar och avtal.

De interna utsläppen handlar om utsläpp som görs av våra egna fordon. Vid leasingavtal för nya fordon ställer förvaltningen krav på att dessa ska vara fossilfria. Förvaltningen har också avslutat leasingen av två bussar under 2024, vilket också kommer leda till mindre utsläpp.

Nämnden ser också behov av att det ska finnas möjlighet för medarbetare att ta sig till och från arbetet på ett fossilfritt sätt. Nämnden har därför framfört behovet av att det ska finnas möjlighet till fossilfri kollektivtrafik mellan nya kommunhuset och centralstationen.